

Konflikter på fritidshemmet

MITTUNIVERSITETET

Examensarbete

Vt-16

Ann-charlotte Andersson

Helena Weinberg

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. **Campus Sundsvall** Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

MITTUNIVERSITETET

Examinator: Sofia Eriksson Bergström

Handledare: Lars Sandin lars.sandin@miun.se

Författare: Ann-charlotte Andersson anan1310@student.miun.se

Helena Weinberg hewe1300@student.miun.se

Utbildningsprogram: Grundlärare med inriktning mot fritidshem 180 hp

Huvudområde: Pedagogik

Termin, år: Våren 2016

Abstrakt

Syftet med denna studie har varit att undersöka konflikter på fritidshemmet. Vår undersökning har fokuserats på; var konflikterna utspelar sig, vad konflikterna handlar om och hur konflikterna löses. Detta har vi undersökt genom att observera barn på fyra olika fritidshem i två olika kommuner i Sverige. Eftersom vi har valt att göra observationer gör vi en kvalitativ empirisk studie. Utifrån våra observationer har vi uppmärksammat att konflikter kan ske överallt, men de förekommer ofta där pedagogerna inte är närvarande. Under våra observationer på fritidshemmen har vi insett att det råder fler konflikter än vad vi först trodde. Det sker konflikter dagligen, både stora som små och vissa allvarigare än andra. Det finns troligen lika många lösningar som det finns konflikter, därför valde vi att se till helheten och mönstren i vårt sammanställda resultat. Vi kunde se konflikter som löstes av barnen själva, konflikter som löstes med hjälp av pedagoger, konflikter som inte gick att lösa och konflikter som bara löstes.

Nyckelord: Barn, Fritidshem, Konflikter, Konflikthantering, Pedagoger.

Innehållsförteckning

Abstrakt	i
Inledning	1
Bakgrund	3
Vad är en konflikt?	3
Konflikthantering	4
Pedagoger och barns olika roller.....	5
Vardagliga konflikter	6
Syfte	8
Frågeställningar	8
Metod	9
Urval.....	9
Genomförande	9
Etiska överväganden.....	10
Analysens genomförande	10
Resultat	12
Var utspelar sig konflikterna?	12
Skogen.....	13
Fotbollsplanen.....	13
Skolgården.....	14
Hallen	15
Matsalen.....	16
Vad handlar konflikterna om?	17
Hur löste sig konflikten?	18
Sammanfattande slutsats	21
Diskussion	22
Metoddiskussion	22
Reliabilitet.....	22
Validitet.....	23
Konflikter i vardagen.....	23
Hur hanteras konflikter	24
Avslutande reflektion	25
Vidare forskning.....	25
Referenser	26
BILAGA 1: Missiv till rektor	29
BILAGA 2: Missiv till pedagogen	30
BILAGA 3: Missiv till vårdnadshavare	31

BILAGA 4: Information till vårdnadshavare.....32

Inledning

Anledningen till att vi valde att undersöka konflikter på fritidshemmet beror på att det är något som vi kommer arbeta med dagligen i vårt kommande yrkesliv. Skolan är en mötesplats som kräver engagemang och arbete av barn och vuxna, då det uppstår konflikter, kärlek, fientlighet, ovänskap och vänskap (Wrethander Bliding, 2007). Enligt Skolverket (2014) ska personalen på fritidshemmet arbeta aktivt med utveckling, grupprelationer och lärande i sociala och konkreta sammanhang. Skolverket (2014) menar att det är personalens ansvar att se till att barnen lär sig ta ansvar för sina handlingar, konfliktlösning, vara en bra kompis samt att respektera och visa varandra hänsyn. Enligt Skolverket (2014) ska barnen också stödjas i att bli trygga och självständiga individer. Ska personalen kunna utveckla elevernas förmåga att lösa konflikter i grupp på ett konstruktivt och respektfullt sätt (Skolverket, 2014). Det är viktigt att personalen hjälper eleverna med det verbala språket, formulera vad de anser, behöver och känner genom att fritidspersonalen är lyhörda för vad eleverna vill uttrycka (Skolverket, 2014). I Ihrskogs (2006) avhandling *Kompisar och kamrater; Barns och ungas villkor för relationsskapande i vardagen* så framkom det bland de äldre barnen att de upplever att det inte finns några vuxna som bryr sig om deras kompisrelationer. Enligt författaren så uttryckte de äldre barnen att de vuxna agerar vid sidan om, de vuxna var i barnens ögon några som ser men ingenting gör. Jensen (2013b) beskriver även hur vuxna behöver bli bättre på att lyssna på barnen och ställa fler öppna frågor för att lättare förstå barns perspektiv i konflikter.

“Vuxna behöver helt enkelt bli bättre på att se konflikter ur barns perspektiv. Konflikter kommer vi aldrig undan, men vi kan ta oss igenom dem på bättre sätt.” (Jensen, 2013b. s. 191).

Enligt författaren är det viktigt att vuxna är uppmärksam när det föreligger en verklig konflikt och se det ur ett barns perspektiv. Enligt Jensen (2013b) så kommer det alltid förekomma konflikter, men det går alltid att bli bättre på att hantera dem. Ihrskog (2006) menar att institutioner som fritidshem och förskola tidigare var bättre på att stödja bland annat barnens relationsskapande, men att det idag på grund av organisatoriska förändringar har minskat eller till och med försvunnit. Ihrskog (2006) menar att oavsett barnens ålder ska pedagogerna i verksamheterna arbeta för att relationerna ska fungera. Det är enligt författaren pedagogernas ansvar att undanhålla hinder som finns för relationerna. Enligt Skolverket (2014) behöver eleverna i fritidshemmet uppmuntras att samspele och utveckla sin sociala kompetens. Fritidshemmet är en social arena för utveckling, lärande och social gemenskap, till den hör även konflikter i barnens vardag. Konflikter kan bero på olika uppfattningar, hur någon uttryckt sig eller på grund av missförstånd. Jensen (2013b) talar om två olika kategorier av konflikter, verkliga och falska konflikter. De falska konflikterna bygger på att en eller flera parter har missuppfattat händelsen och

tolkat det som att det råder ett motsatsförhållande. Den falska konflikten löses oftast genom att parterna kommer på att händelsen missuppfattats enligt Jensen (2013b). Enligt författaren är första steget för vuxna att lyssna och ställa frågor för att ta reda på om det är en verklig konflikt eller inte. Hur konflikten löser sig beror helt på hur individen väljer att hantera och kommunicera i situationen enligt Skolverket (2014).

Enligt Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11) (Skolverket, 2011) är det skolans mål att eleverna respekterar varandra och andra människors egenvärde. All personal på skolan ska arbeta aktivt för att motverka kränkande behandling och diskriminering av individer och grupper. Personalen ska aktivt medverka till att utveckla elevernas känsla för solidaritet, samhörighet och ett ansvar för medmänniskor utanför den trygga närmsta gruppen (Lgr 11).

”Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling” (Skolverket, 2011. S. 7).

Det är skolans uppgift enligt Lgr11 att aktivt motverka sådana tendenser. Denna intolerans och främlingsfientlighet måste skolans personal bemöta med kunskap, aktiva insatser och öppna diskussioner. Verksamheten ska präglas av utveckling och den enskildes välbefinnande (Skolverket, 2011). Barnkonventionen visar på fyra grundläggande principer som de menar alltid ska beaktas när det rör frågor om barn. Det första är att alla barn har lika värde och samma rättigheter. Den andra punkten är att vid alla beslut som fattas ska barnens bästa beaktas. Den tredje punkten handlar om barnens rätt till liv och utveckling, och den fjärde menar att alla barn har rätt att uttrycka sin mening och att den ska bli respekterad (UNICEF Sverige [UNICEF], 2009, artikel 2,3,6 och 12).

Jensen (2013a) menar att det finns goda skäl att träna barnen i att hantera konflikter för att de ska lära sig se möjligheter i stället för hinder. Jensen (2013a) skriver om att många forskare börjar varna för att barn får de allt svårare att hantera relationer och sociala situationer. Även Wrethander Bliding (2007) skriver om att barns sociala situation i skolan är högst aktuella och det förekommer både diskussioner och debatter som rör barns rättigheter och skolans värdegrund. Vi har valt detta område för att fritids är en mötesplats för många barn och livsstilar, detta kan enligt Jensen (2013a) upplevas som ett kaos för barnen. Enligt Hjalmarsson och Löfdahl (2013) lever barnen idag i ett hårdare samhällsklimat, och i deras lekar och agerande får detta konsekvenser för barnen. För att få en helhet över konflikterna har vi valt att fokusera på var konflikterna utspelar sig, vad konflikterna handlar om och hur dessa konflikter hanteras.

Bakgrund

Vår bakgrund inleds med en beskrivning av vad tidigare forskning säger om konflikter. Vi har valt att dela upp vår bakgrund i fyra delar: *Vad är en konflikt? Konflikthantering, Pedagoger och barns olika roller och Vardagliga konflikter*. Dessa fyra delar har vi valt för att ge en uppfattning om konflikter på fritidshemmet.

Vad är en konflikt?

I Lundströms (2008) avhandling *Lärare och konflikthantering: En undersökande studie ur ett könsperspektiv* skriver hon att konflikter på individnivå i grunden handlar om känslor, som till exempel en känsla av att vara orättvist behandlad, bli personligt kränkt eller att någon hindrar mig att nå mina mål. Författaren beskriver att en konflikt är processuell och relationell. I Kolfjords (2009) avhandling *Alternativ konflikthantering: Hur kamratmedling kan påverka elevers relationsskapande* beskriver hon att barnen i framtiden ska öka sina försoningsmöjligheter mellan varandra så är det viktigt att barnen lär sig att både hantera och lösa konflikter. Vidare skriver författaren att det är lättare för barnen att gå vidare om de kan lösa den konkreta konflikten som uppstår i nuet på fritidshemmet. En viktig utgångspunkt vid konflikthantering är att olika situationer kräver olika lösningar enligt Kolfjord (2009). Enligt författaren handlar konflikter ofta om kamp om materiella saker eller en kamp om världen. I en skolmiljö berör de flesta konflikter fler än de direkt inblandade. Det krävs en situation som inte är godtagbar av lärare, föräldrar eller andra barn, en situation som utmanar skolans och samhällets normer (Kolfjord, 2009).

Konflikter är enligt Jensen (2013b) vanligt förekommande. Konflikter är en del av vardagen, inte minst för barnen. Konflikter får oss oftast att tänka på aggressivitet och fientlighet. Jensen (2013b) anser att konflikter handlar om oförenliga mål och intressen som uppstår framförallt mellan bästa vänner, familjemedlemmar eller individer som har en nära relation. Författaren menar att om vi har förstått detta så har vi tagit första steget i att hantera en konflikt. Eftersom konflikter oftast uppfattas som uttryck för aggression och det många gånger leder till våld, försöker många undvika att hamna i konflikter (Jensen, 2013b). I Kolfjords (2011) artikel *En skolas implementering av kamratmedling* framkommer det att vuxna rastvakter upptäcker ungefär 3% av konflikterna. Enligt författaren så är dessa 3% antagligen synliga konflikter, vilket betyder fysiska, så som sparkar, knuffar och slag. Författaren skriver vidare att det var vid dessa tillfällen som de vuxna fick ingripa. Enligt Jensen (2013b) så är det våra tankar som till stor del avgör hur vi hanterar konflikter. Konflikter kan uppfattas olika av vuxna och barn, enligt författaren kan barnen uppfatta en konflikt vara när en förälder tappar behärskningen, när en klasskamrat fuskar med reglerna i ett spel för att själv vinna eller att föräldern vill att barnet ska

utföra en viss sport men barnet själv väljer en annan. Jensen (2013b) beskriver konflikter följande:

- *En konflikt uppstår i regel mellan två eller fler parter.*
- *Parterna har någon form av relation till varandra och även någon form av beroende till varandra.*
- *Konflikten beror på en oenighet kring något och minst en av parterna ger uttryck för denna oenighet.* (Jensen, 2013b. s.175)

Enligt Pihlgren (2011) finns det två olika utvecklingspsykologiska perspektiv när det gäller konflikter, harmoniperspektivet och dialektiskt perspektiv. Med harmoniperspektivet menas att barnet under harmoniska omständigheter växer upp och utvecklas bäst, fria från motsägelser och konflikter. I detta perspektiv planeras verkligheten så att det inte ska uppstå störande konflikter (Pihlgren, 2011). Det andra perspektivet, som är det dialektiska perspektivet, kommer barnen att utvecklas genom konflikter och motsägelser, på grund av att barnen då kommer söka nya vägar och finna nya lösningar. Inom det här perspektivet ska konflikterna inte elimineras utan hjälpa barnen i deras kompetens att lösa problemet på ett konstruktivt sätt (Pihlgren, 2011). Enligt författaren är det en trygghet att ha förmågan att kunna tackla problem. Enligt Jensen (2013b) uppstår konflikter av oförenliga eller förhindrade mål, vilket betyder att handlingar vi väljer kan hindras och få oönskade effekter. Någon kan stå i vägen för det vi vill ska ske, vilket betyder att någon står i vägen för det jag vill uppnå (Jensen, 2013b).

Konflikthantering

En viktig utgångspunkt vid konflikthantering är att olika situationer kräver olika lösningar (Kolfjord, 2009). Enligt Hilmansson (2012) tänker majoriteten av människor på kompromissande när de pratar om konflikthantering. Att kompromissa betyder att man möts på halva vägen när man ska lösa en konflikt. Enligt författaren så finns det nackdelar med att konflikten hanteras på det sättet. Nackdelen kan vara att ingen av parterna får sin vilja genom. Författaren anser att det är bra att lösa konflikter genom att lyssna och samtala sig igenom problemet då det kan leda till att båda parterna blir nöjda (Hilmansson, 2012). Enligt Jensen (2013b) är det bra att förbereda barnen i konflikthantering eftersom det tillhör barnens vardag. Författaren förklarar att barn ofta går sin väg, går till attack, i kamp eller drar sig undan i konflikter. I stället för att se hinder behöver barnen lära sig att se möjligheter. De behöver lära sig att lyssna på varandra, samarbeta och ibland kompromissa (Jensen, 2013b).

Jensen (2013b) sammanfattar frågor angående anklagande hållning från vuxna när de upptäcker en konflikt. Exempelvis – Vem har gjort det här? och Vad håller ni på med? Detta leder ofta till att konflikten trappas upp och att barnen känner sig kränkta istället för hjälpta. Enligt Jensen (2013b) är det bättre att använda en konstruktiv strategi och ställa öppna frågor med en lugn röst. Exempelvis – Kan du berätta för mig vad som hänt? Genom att använda denna

strategi visar man barnen att man är intresserad och att man bryr sig (Jensen, 2013b).

Pedagoger och barns olika roller

Lärandemiljöer skapas utifrån pedagogernas analyser av varje individ, vad barnet behöver tona ner eller förstärka utifrån gruppens gemenskap (Pihlgren, 2011). Detta skapas genom olika lärandemiljöer, till exempel genom barnens behov, lek och intressen. Det är också viktigt för barnen att de vistas i en miljö med trygga vuxna där förutsättningar ges för trygghet, glädje, bekräftelse, goda relationer och en stimulerande arbetsmiljö som är viktiga frisk- och skyddsfaktorer (Pihlgren, 2011). Författaren talar även om gruppdynamiska övningar som stärker barns självkänsla, pedagogers förhållningssätt och ett antimobbingsarbete som frisk- och skyddsfaktorer för barnen. Enligt Ihrskog (2011) ska pedagogerna skapa en relation med varje individ i fritidshemmet, eftersom barnen då ges möjlighet att bli sedda och bekräftade av vuxna. Pedagogerna i fritidshemmet har en position som innebär att de ofta är en förebild för barnen, vilket i sin tur leder till att lära barnen skapa relationer och se positivt på sig själva. Att arbeta med barngruppens påverkan och inflytande är viktigt i fritidshemmet (Ihrskog, 2011). Lärares roll vid konflikter kan se olika ut enligt Jensen (2013b), ibland hjälper dem och ibland stjälper dem, orsaken till detta kan vara frågorna de väljer att ställa till barnen. Vuxna behöver ställa öppna och neutrala frågor för att barnen inte ska känna sig hotade (Jensen, 2013b). I Liljas (2013) avhandling *Förtroendefulla relationer mellan lärare och elev* skriver hon att en viktig ingrediens för relationsskapande är att lyssna på eleverna. Enligt författaren måste det vara både elevernas och lärarnas initiativ att lyssna på varandra. Att en lärare är lyhörd mot eleverna kan påverka deras lektionsinnehåll, ifall något speciellt skulle gjort dem upprörda enligt Lilja (2013). Visa omsorg för sina elever är ytterst viktigt enligt Lilja (2013), det handlar helt enkelt om att se till elevernas behov. I sin avhandling lyfter Lilja (2013) hur viktigt det är att lärarna håller sina löften som de gett till eleverna, samt vikten att eleverna ska bli bemötta utifrån sin ålder. En respektfull atmosfär skapas genom att läraren visar eleverna deras lika värde, att lyssna på dem och genom att bekräfta elevernas existens (Lilja, 2013).

Ihrsog (2006) talar om känslornas liv, och att det ständigt pågår, oavsett tid och plats. Författaren menar att både språk och handlingar lätt kan leda till både förvecklingar och missförstånd. Förmågan bland barnen att förstå vad det handlar om kan skilja sig, då vissa barn förstår och andra inte gör det (Ihrskog, 2006). De barn som har kompisar har någon som bryr sig när de är ledsna eller tjuriga, medan de barn som inte har några nära kompisar kan få vara helt ensamma med sin tjurighet eller nedstämdhet (Ihrskog, 2006). Enligt författaren är de vuxna som bär ansvaret för barn och ungas relationsskapande, och då särskilt i professionellt pedagogiskt sammanhang. Ansvaret ligger på den vuxne att skapa både relation till barnen och att skapa goda förutsättningar för att barnen själva ska kunna skapa relationer enligt Ihrskog (2006). Författaren menar att det är de vuxna som har ansvaret för

kvaliteten i relationen. Enligt Ihrskog (2006) studie så har kompisrelationer en avgörande betydelse för livskvalitén för både barn och unga. På grund av de vuxnas arrangemang och struktur som barn och unga är hänvisade till, så behöver de vuxna anstränga sig för att förstå vilken betydelse relationen har ur ett barns perspektiv (Ihrskog, 2006). Jensen (2013) menar att barn får det svårare att hantera både relationer och sociala situationer, vilket även forskare har uppmärksammat enligt Jensen (2013b). Barnen blir allt mindre socialt och emotionellt kompetenta. I och med det tuffare klimatet krävs det mer träning men forskarna befarar enligt Jensen (2013b) att motsatsen sker, på grund av att fokus har förflyttats till annat som anses viktigare på skolan och fritidshemmet (Jensen, 2013b). Ihrskog (2006) menar att barnens identitetsutveckling ligger i fokus under barnens fritid, som är en social arena. Det har enligt Ihrskog (2006) skett strukturella förändringar i samhället som har bidragit till en ny betydelse för fritiden i barns liv. Under barnens fritid lär sig barnen om livet tillsammans med andra barn och detta blir något meningsfullt. Genom den socialisationsprocess som barnen går igenom får fritidshem, fritidsaktiviteter och skola en viktigare roll i denna process (Ihrskog, 2006).

Enligt Johansson (2013) så utgör den generella bilden av barn och ungas uppväxtvillkor en ram och en teoretisk figur för att vi ska kunna förstå och närma oss frågor kring hälsa, ohälsa, utsatthet, mobbing, utanförskap och andra viktiga frågor kring barn och ungas uppväxt i Sverige. Johansson (2013) skriver om att det finns en kunskap om att lärare bör sätta sig in i elevers kulturella världar, upplevelser, fritid och vardagsliv, trots detta anser Johansson (2013) att det behövs mer texter och forskning som behandlar dessa frågor på ett seriöst sätt.

Vardagliga konflikter

Som Jensen (2013b) beskriver det så är konflikter en naturlig del av barns vardag. I barns lek är konflikter självklara inslag, oftast hamnar barn i konflikt med varandra när de integrerar i leken. Enligt Jensen (2013b) är det vanligt förekommande att konflikterna handlar om roller, leksaker och handlingar i leken. Oftast löser barnen sina konflikter på egen hand, och enligt Jensen (2013b) kan det vara genom att dra sig undan, och det förekommer att barnen inte kan släppa sina egna uppfattningar vilket i sin tur kan leda till att leken upphör (Jensen, 2013b). Enligt Wrethander Bliding (2007) är en vanlig konflikt mellan flickor att de skvallrar bakom ryggen på varandra samt talar negativt om en person som inte är närvarande för stunden. Detta leder många gånger till konflikter mellan flickorna, vilket har en inneslutande och uteslutande effekt. Med andra ord så skapas på samma gång en samhörighet och ett utanförskap (Wrethander Bliding, 2007).

Enligt Juul & Jensen (2009) är konflikter nödvändiga i våra relationer, och där lär vi oss viktiga saker om andra och oss själva. Författarna anser att det bästa sättet för att inte öka konfliktnivån är att hälsa den välkommen, detta bidrar också till bättre grundstämning i gruppen samt till att de meningslösa konflikterna blir färre (Juul & Jensen, 2009). Enligt Dahl (2014) så finns det en

strävan i arbetet med barns relationer, att deras relation ska vara lugn och utan konflikter. Det finns många regler för barnen att förhålla sig till då deras lek inomhus förväntas vara lugn och utan konflikter. Relationsarbetet mellan barnen måste ske inom pedagogernas uppsatta ramar enligt Dahl (2014). Författaren menar att pedagogerna föredrar att relationerna ska vara fria från störande moment i stället för att utmana varandra, då de i sin tur kan leda till konflikter. Därför tycks det vara viktigt att barnens relationer är harmoniska och konfliktfria enligt Dahl (2014). För att undvika konflikter och missförstånd mellan barnen krävs de att man kan hantera och arbeta med relationer, då det finns barn som misslyckas i samspelet med andra barn och behöver träna för att upprätthålla sina relationer (Dahl, 2014).

Syfte

Studiens syfte är att undersöka barnens konflikter på fritidshemmet.

Frågeställningar

- Var utspelar sig konflikterna?
- Vad handlar konflikterna om?
- Hur hanteras konflikterna?

Metod

Under denna rubrik kommer vi att redogöra för studiens val av metod och hur vi har gått tillväga för att ta reda på vad det finns för konflikter på fritidshemmet. Vi har valt att göra en kvalitativ empirisk studie, vilket innebär att vi samlar in empiri genom att göra observationer. Enligt Ahrne och Svensson (2012) finns det flera fördelar med kvalitativa metoder. Oavsett om forskaren skuggar, observerar, intervjuar eller närstuderar så blir kontakten mellan studieobjekt och forskare oftast mer intensiv än vid kvantitativa forskningsprojekt enligt författarna.

Urval

Vi grundade vårt urval av skolor på att de skulle finnas på två olika kommuner i Sverige, detta på grund av att vi bor på olika orter. Anledningen till valet av skolor är för att några av skolorna är för oss bekanta sen tidigare och några obekanta. Detta val bygger på ovissheten om vilken påverkan vi kommer ha på barnen under observationen. Valet av antal skolor är beräknat på att det kan förekomma bortfall. Med bortfall menas att vi av någon anledning inte får besöka skolan. Av de fem skolorna vi kontaktade fick vi ett bortfall, och anledningen var enligt skolan själv att det inte fanns tid för dem att ta emot besök. Vi har inte valt att observera någon speciell åldersgrupp på fritidshemmet, då det inte har någon betydelse för vår undersökning. Vårt fokus för undersökningen ligger inte på individen, det fokuseras på konflikten, platsen och lösningen.

Genomförande

Observationerna genomfördes på fyra olika fritidshem, i två olika kommuner, dessa genomfördes under minst två eftermiddagar på vardera fritidshem. Vi utförde våra observationer på olika platser inom skolans område. För att få en bredare bild valde vi att cirkulera på de platser där barnen befann sig. På grund av årstiden och det fina vädret hade pedagogerna verksamheten utomhus. Under våra observationer har vi fört anteckningar som berör konflikten mellan barnen, var den uppstod, varför den uppstod och hur situationen löser sig. Vi har använt oss utav ett icke-deltagande observationssätt, vilket betyder att forskaren står vid sidan och observerar utan att delta i det som händer (Franzén, 2014). Under våra observationer höll vi en låg profil och försökte att inte dra till oss uppmärksamhet. Vi höll oss i bakgrunden men ändå så nära att vi kunde höra hur och vad barnen samtalande om. I en icke-deltagande observation är syftet att påverka situationen så lite som möjligt, i stället ska observationen utgå från det specifika som ska studeras enligt Franzén (2014). Enligt författaren finns det två olika sätt att observera, strukturerad och ostrukturerad. I vårt fall är det en ostrukturerad observation, vilket enligt Franzén (2014) handlar om att notera allt relevant och intressant som har koppling till den valda studien. Enligt Lalander (2011)

används inte färdiga protokoll vid ostrukturerade observationer, författaren menar att ett färdigt observationsprotokoll kan medföra att viktig fakta försvinner.

Etiska överväganden

Vi har till denna undersökning skrivit tre missiv, ett till rektorerna (Bilaga 1), ett till pedagogerna (Bilaga 2) och ett till vårdnadshavare (Bilaga 3). Dessa skickades ut till fem rektorer på olika skolor i två kommuner, tre utskick i den ena kommunen och två i den andra. Av dessa fem skolor fick vi ett bortfall. Missiven innehåller information om de etiska principer som vi har tagit ställning till i vår undersökning, och enligt Dahlin- Ivanhoff (2015) måste alla som ska medverka i studien få fullständig information om studien och dess syfte. Vi förklarade i missivet att vårt syfte med studien var att undersöka konflikter på fritidshemmet. Vi informerade att vårt fokus var att undersöka vad det fanns för konflikter, vart de utspelar sig och hur de hanteras. Vårt fokus ligger inte på barnet, utan på det som sker. Vi informerade om att alla inblandade i observationen kommer att vara anonyma. Vi informerade även om att vi under observationen kommer föra anteckningar angående platsen, konflikten och lösningen. I missivet informerade vi även om att allt insamlat material kommer att förstöras efter avslutat arbete. Det ska även finnas ett muntligt avtal mellan forskare och deltagare om att det som sägs ska vara konfidentiellt (Ivanhoff, 2014). Vi har informerat om att de medverkande har rätt att avbryta observationen om de så vill. Av dessa fyra skolor valde endast en rektor att vidarebefordra informationen till vårdnadshavarna genom veckobrev, dock valde rektorn själv att vårdnadshavarna fick höra av sig till oss via mejl eller telefon om de inte godkände deras barns deltagande. På resterande skolor var det enligt rektorn tillräckligt med hens godkännande. Då det visade sig vara ett otillräckligt genomförande att rektorn själv godkände barnens medverkan, har vi på grund av den etiska principen åter kontaktat de berörda rektorerna. Vi förklarade att detta var ett felaktigt genomförande då det inte var tillräckligt med endast rektorns godkännande. För att detta skulle bli korrekt bad vi rektorerna vidarebefordra ett informationsblad (bilaga 4) till vårdnadshavarna. I informationsbladet informerade vi vårdnadshavarna om att vi tidigare, med rektorns godkännande har utfört observationer på deras barns fritidshem. Vi bad vårdnadshavarna ta ställning till detta och återkoppla till oss snarast möjligt om barnet inte fick medverka.

Analysens genomförande

Under arbetets gång har vi varit ute på fyra olika fritidshem och observerat vad det finns för konflikter. Under våra observationstillfällen har vi fört noggranna anteckningar utifrån vårt syfte att ta reda på var konflikterna utspelar sig, vad konflikterna handlar om och hur de hanteras. Vi har under vår vistelse försökt att vara så osynliga som det går för att påverka barnen så lite som möjligt. Vi har under vistelsetiden på fritidshemmet förflyttat oss mellan olika platser beroende på var barnen befann sig. Vi har efter varje avslutad observation läst igenom vad vi antecknat och eventuellt fyllt på med

ytterligare relevant information. Sedan har vi var och en renskrivit vårt insamlade material, därefter delgivit varandra våra anteckningar från observationerna och diskuterat krig vad vi uppmärksammat vid observationstillfällena. Vi avslutade med att sammanställa vårt material till ett gemensamt resultat. Enligt Lalander (2014) handlar det om att man noggrant går igenom sitt material och att det sker fortlöpande. Observatörens uppgift är enligt Lalander (2014) att försöka se mönster i det som har observerats.

Resultat

I det här avsnittet presenterar vi resultatet av vår kvalitativa empiriska studie. Utifrån vårt syfte kommer vi att använda följande tre huvudrubriker i analysen: *Var utspelar sig konflikten? Vad handlar konflikterna om? och Hur löser sig konflikten?* Vi kommer att ge några passande exempel på händelser som vi stött på under våra observationer ute på fritidshemmen och dessa skrivs med kursiv text. Nedan presenteras några förekommande orsaker till konflikterna vi observerat på fritidshemmen:

- Ta saker av varandra
- Trängas i kön
- Konflikter mellan äldre och yngre barn
- Medhavda saker
- Kränkning
- Uteslutning
- Bråk om föremål
- Ingen hänsyn
- Hotande
- Fusk vid spel, lekar och aktiviteter
- Uppmärksamhet
- Styrande

Var utspelar sig konflikterna?

På grund av årstiden och det fina vädret så har våra observationer i största del ägt rum utomhus, förutom vid mellanmålen. Största delen av observationerna har genomförts på skolgården, men även andra platser inom skolans område så som skogen och fotbollsplanen. Utifrån våra observationer har vi uppmärksammat att konflikter kan ske överallt, men de mest utsatta områden tycks vara skogen, fotbollsplanen och på avskilda platser på skolgården. Ett mönster vi såg var att konflikterna var störst där det inte fanns pedagoger närvarande, och att de minskade där det fanns pedagoger på plats. Självfallet uppstår det även konflikter när pedagoger är närvarande, men vi upplevde att de blev färre och av en mildare grad. Lösningen kom snabbare och konflikten hade ingen möjlighet att eskalera. Under våra observationer uppmärksammade vi fler områden som var utsatta för konflikter, nedan följer några av de vanligaste platserna:

- Skogen
- Fotbollsplanen
- Skolgården (avskilda platser)
- Skolgården (sandlådan, lekplanen och klätterställningen)
- Hallen
- Matsalen

Skogen

Det sker många konflikter i skogen vilket vi tror beror på att det är en avskild plats, många lekande barn och få pedagoger i området. Det är även vanligt med olika gruppindelningar i skogen, vilket kan leda till bråk med många barn inblandade. Utifrån våra observationer uppmärksammade vi att konflikterna som sker i skogen ofta handlar om kojbyggen och materialet som barnen använder sig av. Det blir även många konflikter som rör pinnar, både i krigslekar där pinnarna fungerar som vapen, och i andra lekar och byggen som barnen gör i skogen. Det är mycket konflikter om mitt och ditt och att något barn har snott en pinne från någon annan. Här följer några exempel på detta från observationerna:

Vi håller till i skogen, barnen bygger kojor i olika grupper runt om. Vi uppmärksammade några killar som smög sig mot tjejernas kojor. När tjejerna inte var på plats passade killarna på att ta lite material från tjejerna, bland annat lastpallar och olika bräder. När tjejerna sedan upptäckte detta blev de väldigt arga. Tjejerna hotade killarna med att de skulle skvallra för fröken om de inte lämnade tillbaka det som de hade tagit. Efter några suckar så gör killarna som de blir tillsagda, de lämnar tillbaka allt som de tog från tjejernas koja.

Att barnen tar saker av varandra utan att fråga är en vanlig konflikt bland barnen på fritidshemmet. Även att höra barnen hota med att skvallra för fröken hör till det vardagliga på fritidshemmet. Att detta sker i skogen kan bero på att det inte finns pedagoger på plats som kan uppmärksamma det som sker. Konflikten nedan handlar också om att ta saker från varandra men leder också in på en ytterligare konflikt:

Det var flera barn som lekte nere i skogen, dock befann sig pedagogerna på skolgården. Några killar kom springande upp på skolgården från skogen och var upprörda. De började förklara för en pedagog att det var en kille som hade snott deras vapen (pinnar). Några äldre tjejer gick förbi och hörde samtalet mellan pedagogen och killarna och började genast håna killarna för deras fantasi och för att de bråkade om några pinnar. De uttryckte att det ändå inte var några riktiga vapen, och därför inget att bråka om. Pedagogen började förklara för tjejerna att det är bra med fantasi, och sedan följde pedagogen med killarna ner i skogen för att reda ut problemet med de stulna vapnen.

Vår slutsats är att konflikterna i skogen handlar om materialet som skogen har att erbjuda. Skogen är en utsatt plats för att det sällan är pedagoger i området.

Fotbollsplanen

Vi upplevde att det förekom mycket oenigheter och konflikter på fotbollsplanen under våra observationer. Detta kan bero på de många reglerna som fotboll innebär. Det blir lätt knuffar, missförstånd, fuskande och andra

konflikter som inträffar på planen. En annan bidragande orsak är olika åldrar på barnen samt att antalet barn på planen blir stor. Språket som barnen använder till varandra på planen bidrar till konflikter. Det är ett betydligt hårdare klimat och många fula och hårda ord som används. Även på fotbollsplanen lyste pedagogerna med sin frånvaro.

Fotbollsplanen är ett populärt ställe att vara på under rasten. Ett gäng killar har bestämt sig för att skjuta straffar på varandra, de bestämmer att det ska turas om att stå i mål så var och en får göra båda delarna. När första killen ska skjuta ställer sig en annan kille i vägen. Det blir genast fula ord mot varandra. Vi får känslan av att killen som ställer sig i vägen gör det enbart för att retas. En av pedagogerna lite längre bort uppmärksammar problemet och går mot killarna. Pedagogen styr upp problemet genom att prata med killarna och det kommer tillsammans överens om att fortsättningsvis köra ett snällt och schysst spel.

Fotbollsplanen är en utsatt plats för att den ligger lite på sidan om själva skolgården och att det oftast är väldigt många barn där samtidigt. Känslan vi får är att pedagogerna förlitar sig på att barnen bara spelar fotboll och därför inte kräver någon tillsyn. Eftersom fotbollsplanen oftast är fri från vuxna är det lätt att det förekommer fullt språk och hårt spel, vilket i sin tur resulterar i att det skapas onödiga konflikter mellan barnen.

Skolgården

Skolgårdar ser väldigt olika ut, men kan vara stora och uppdelade i olika partier, till exempel: gräsplan, asfaltsplan, skogsparti, grusplan och buskars. Vi har under våra observationer lagt märke till att många konflikter sker på områden som ligger lite i skymundan. De flesta konflikterna på skolgården handlar om att barnen vill ha samma saker, till exempel: cyklar, månbylar, gungor, stylvor, basketbollar, filter och hopprep.

Det var många barn som använde små cyklar på skolgården. Det blev tjuvs om en släpkärra som flera av barnen ville ha bakom sin cykel. Tillslut kom en pedagog som pratade med barnen, och som fick dem att turas om att skjutsa varandra på släpkärran i stället. Detta tyckte barnen var roligt, och de började även göra "tåg" av cyklar och släp så att fler av barnen kunde åka samtidigt.

Det här är ett typiskt område för konflikter på fritidshemmet, då det är många barn ute samtidigt som vill ha samma saker. I detta fall cyklar och släp. På fritidshemmet finns det sällan saker som räcker till alla barn samtidigt, och då uppstår lätt konflikter som denna. Även följande konflikt sker på asfaltsplanen:

Ett gäng killar lekte en lek med fyllda vattenflaskor och en boll på asfaltsplanen. Helt plötsligt blev några killar arga på en kille som de sade hade fuskat. Det var tjuvs och flera hårda ord mot den anklagade. En av killarna som var med i leken gick

med bestämda steg fram och tog bollen av den anklagade. Sedan fortsatte leken med alla killarna, även den som blev anklagad för att ha fuskat. Det var en pedagog som uppmärksammat konflikten, och kom till platsen. Dock behövdes inget ingripande, utan pedagogen framförde enbart några ord till killarna om att de skulle vara snälla mot varandra.

Asfaltsplanen är en plats som inbjuder till både lek och rörelse, bland annat boll-lekar. Även denna konflikt utspelar sig på asfaltsplanen, men denna gång handlar det om fusk. Konflikten hade kunnat ske vart som helst, men denna gång valde barnen att utföra leken på asfaltsplanen. I följande konflikt är platsen klätterställningen:

Det var flera barn som lekte i klätterställningen. Vissa av barnen var lugna och försiktiga när det klättrade, medan andra barn kastade sig fram. Ett barn som försökte klättra upp för en sida på klätterväggen blev förtviolad och skrek när det kom barn som skulle om till varje pris. De tog sig förbi barnet genom att klättra både över och bredvid. Det kom en pedagog till platsen som sa att de måste lugna ner sig när de leker i klätterställningen.

Klätterställningen är en plats där barnen behöver visa hänsyn då det är trångt och lätt sker olyckor. På grund av detta blir klätterställningen en plats som kräver tillsyn av pedagoger. Följande konflikt utspelar sig bakom en kulle:

Några barn lekte vid en koja som var byggd med hjälp av lastpallar och filter. Det var tjafs vid kojans och det förekom många hotande ord. Ett barn ville gärna bestämma hur allt skulle vara, och gav många order. Det var tillslut en av barnen som ledsnade och sa till det styrande barnet att det var hennes tur att göra något, för de andra var inte hennes bekänter. Leken fortsatte, men det var varken lugnt eller schysst bland barnen i kojans.

Denna konflikt kan ha uppstått på grund av att platsen låg i skymundan och utan uppsikt från pedagoger. Vi tyckte oss se ett mönster under våra observationer ute på fritidshemmen. Många av barnen väljer att hålla sig på platser i närheten av pedagogerna, andra håller sig mer till de platser som ligger lite i skymundan. De barn som väljer att hålla sig i närheten av pedagogerna är oftast de yngre barnen, medan de äldre barnen föredrar att hålla sig på de avskilda platserna. Platser utan pedagoger blir otrygga platser för barnen.

Hallen

Hallen på fritidshemmen är en utsatt plats där det sker det många onödiga konflikter. Ofta handlar konflikterna om privata saker som barnen har med sig i sina väskor. Det uppstår konflikter då barnen gärna lånar saker av varandra. Barnen råkar även i konflikter med varandra på grund av det trånga utrymmet

som brukar vara i hallen. De knuffas och trängs med varandra för att komma åt sina kläder. Konflikt i hallen:

Två tjejer befinner sig i hallen och en tredje ansluter sig. En av tjejerna har läppglans som hon tar upp och använder. Den andra tjejen frågar om hon får låna och det får hon, sen frågar den tredje tjejen om hon också får låna läppglans, men hon får ett nej. Den tredje tjejen blir ledsen och säger att alla får låna, man får inte bara låna ut till en kompis. Pedagogerna kommer till hallen och ser att det uppstått något. Den ledsna tjejen förklarar för pedagogerna vad som hänt och sedan tar pedagogerna över samtalet mellan tjejerna. Pedagogerna förklarar för tjejerna att det är lite dumt att ta med sig privata saker till skolan, det leder ofta till osämja mellan barnen. Pedagogerna är också tydliga med att hon inte kan tvinga någon att låna ut sina privata saker till någon annan, men att detta var något de skulle ta upp på nästa fritidsmöte.

Konflikter som denna sker i hallen på grund av att barnen förvarar sina personliga tillhörigheter på denna plats. Hallen är en plats där barnen passerar många gånger per dag, och oftast är de väldigt många barn på platsen samtidigt. Detta bidrar till att många konflikter sker. Vi ser att många "onödiga" konflikter lätt händer av bara farten när barnen passerar. Det kan röra sig om en knuff, en smäll i ryggen eller onödig kommentar. Hallarna under våra observationer har sett olika ut, men vi upplever att oavsett om det är en hall med stängd dörr eller öppen planlösning, oavsett om det finns pedagoger på plats eller inte, sker dessa konflikter.

Matsalen

Mellanmålen serveras oftast i matsalen, och då samlas barnen och har tid och möjlighet att småprata med varandra. På fritidshemmen där det inte har varit bestämda platser sker konflikter om vart man ska sitta och vilka man ska sitta bredvid. Barnen vill gärna "paxa" platser till kompisar som i sin tur medför att det blir tjafs och flera besvikna barn. På fritidshem som har bestämda platser under mellanmålet blir det en hög ljudnivå. Detta på grund av att barnen använder höga toner för att prata med sina kompisar tvärs över borden. Det är vid dessa tillfällen barnen får en stund att småprata med varandra, vilket i sin tur kan leda till att olika konflikter uppstår. Anledningen till konflikterna kan vara att barnen kommer in på känsliga ämnen eller att de inte kommer överens med varandra. Följande konflikter sker vid mellanmålet:

Det är dags för mellanmål och några av tjejerna sitter vid samma bord. En av tjejerna tuggar med öppen mun och det syns snabbt att de övriga tjejerna vid bordet stör sig på det. Den tjejen som blir störd är snabb på att påpeka det för den tjej som tuggar med munnen öppen. Det eskalerar snabbt och tjejerna utväxlar ett flertal fula ord mot varandra. Pedagogerna ansluter sig snabbt till bordet med konflikten, sätter sig vid tjejerna och pratar med dem hur man ska bete sig mot varandra, och att alla dessutom är olika.

Det framkom i kön att en tjej hade skrivit en kompislista. Detta medförde en konflikt mellan några av barnen på listan, om vilken plats var och en hade. Det blev både arga och besvikna barn. En pedagog satte sig och pratade med de inblandade tjejerna vid bordet undertiden de åt mellanmål.

Till skillnad från de andra platserna vi observerat så är detta en plats där det alltid finns pedagoger. Och trots detta uppstår det många konflikter bland barnen. Under barnens fritidstid kan detta vara det enda tillfället för barnen att sitta ned och prata lugnt med varandra. Övrig tid har de flesta barnen fullt upp med lekar och aktiviteter. Detta kan ske kompisar i mellan, eller i blandade konstellationer beroende på om de har bestämda platser eller inte.

Vad handlar konflikterna om?

Under våra observationer på fritidshemmen har vi insett att det råder fler konflikter än vad vi först trodde. Det sker konflikter dagligen, både stora som små och vissa mer allvarliga än andra. Det finns olika sorts konflikter, synliga och osynliga. Vår uppfattning är att det är dem osynliga konflikterna som oftast sker genom kommunikationen mellan barnen. Med osynliga konflikter menas till exempel lappar med kränkande ord, viskningar, bilder och uteslutning. Synliga konflikter handlar istället om knuffar, sparkar och slag.

Det förekommer mycket konflikter ute i verksamheterna och det är vi väl medvetna om, men att det såg ut så här insåg vi först när vi hade sammanställt vårt resultat. Vi kunde se ett mönster för när konflikterna ökade respektive minskade. Det hade mycket med antalet barn som var närvarande på fritidshemmet att göra. Under tidig eftermiddag när de flesta barnen var kvar på fritids förekom det mycket konflikter. Dessa konflikter minskades under eftermiddagen då barnen åkte hem en efter en. I följande text presenterar vi händelser från våra observationer och det börjar med en konflikt som handlar om uppmärksamhet och bekräftelse:

Det var tre- fyra tjejer som hela tiden tjafsade med varandra. De satt avsides på skolgården och pratade tyst med varandra, så jag hörde inte mycket av vad de sa. Tillslut satt det bara en tjej kvar och snyftade och pratade för sig själv. (Tydligt så hade den ledsna tjejen frågat en kille tidigare varför han inte brydde sig. Tjejen hade blivit upprörd, och killen visade sig vara hennes fadder). Det kom fram flera tjejer för att trösta tjejen som var ledsen. De stod och pratade en stund, och sedan gick en tjej iväg för att prata med faddern. Men istället för att prata med faddern tog hon med sig honom till den ledsna tjejen. Då blev tjejen hysterisk ledsen och arg och sprang därifrån och snyftade; "Det känns som om ingen bryr sig om mig på hela skolan". En pedagog kom till platsen och undrade vad det var, och en annan tjej började berätta. Då skrek den ledsna tjejen att hon inte ville att någon vuxen skulle veta, men pedagogen förklarade att hon måste få veta om hon ska kunna hjälpa till. Flickan som hade börjat berätta för pedagogen fortsatte att berätta, men då började

tjejen skrika och fråga varför hon gjorde så mot henne. Pedagogen stod länge kvar och pratade och försökte reda ut problemet. Det var dock en tycka synd om sig själv situation som inte gick att lösa.

Konflikten ovan handlade om att tycka synd om sig själv. Tjejen i fråga sökte uppmärksamhet och bekräftelse av de andra barnen, och det här var hennes försök att uppnå detta. Hon fick uppmärksamhet, men frågan var till vilken nytta? Till synes ledde varken detta till att tjejen blev gladare eller lugnare av uppmärksamheten, snarare att stämningen fortsatte vara negativ. Nedan följer en konflikt som handlar om makt mellan äldre och yngre barn:

Några barn hade satt ihop ett flertal cyklar till ett cykeltåg. Det var många barn som ville åka med och de bildade en kö där de stod och väntade på sin tur att åka med. Det blev tjafs mellan barnen i kön och de som körde tåget, då de ansåg att några barn fick åka en längre tur än vissa andra. De äldre barnen som körde cyklarna bestämde att det skulle vara så, och då vek de yngre barnen ner sig och accepterade situationen.

Konflikten ovan handlade om makt mellan äldre och yngre barn. De äldre barnen intar oftast den ledande rollen, oavsett lek eller aktivitet. På grund av att de äldre barnen hörs och syns mer, backar de yngre barnen, känslan är att det handlar om rädsla och osäkerhet. Konflikten nedan handlar om att barnen försöker få sin vilja igenom, genom puttar och knuffar:

Nu var det åter konflikter vid cyklarna och cykeltåget. Barnen i kön knuffande och bråkade om vem som skulle stå först osv. Då tog en av de äldre killarna som körde cykeltåget över och bestämde vem som skulle stå vart i ledet. Detta accepterades för en stund.

I konflikten ovan ser vi en synlig konflikt. Där handlar det om puttar och knuffar på varandra för att komma dit man vill. I denna situation handlade det om att komma långt fram i kön. Även i denna konflikt var både äldre och yngre barn inblandad. Många gånger kan det vara bra att blanda barn i olika åldrar, men från våra observationer har vi uppmärksammat att det många gånger leder till onödiga konflikter.

Hur löste sig konflikten?

Det finns troligen lika många lösningar som det finns konflikter, och vi valde därför att se till helheten och mönstren i vårt sammanställda resultat. Vi kunde se konflikter som löstes av barnen själva, konflikter som löstes med hjälp av pedagoger, konflikter som inte gick att lösa och konflikter som bara löstes. Här följer en observation på en konflikt som bara löser sig:

Det var en kille som stod vid en trästolpe och försökte gång på gång att klättra upp för stolpen. Men det var en annan kille som var där och försökte hindra honom från att klättra upp, genom att kittlas och förstöra på olika vis. Killen som försöker klättra skriker åt killen som retas att han ska sluta. Tillslut får den klättrande killen nog och springer därifrån med den andra killen tätt efter. Efter en stunds jagande börjar de istället att cykla tillsammans. Den jagade killen cyklar, och den andra killen står bakom. Det var som att de hade glömt bort att de nyss bråkade, och hade istället kul med varandra.

Att en konflikt löses upp på detta sätt beror på att det inte är en riktig konflikt, utan det handlar om rastlöshet eller tristess som leder till irritation. Detta höll på att leda till en konflikt, men leken tog över och irritationen försvann. Det är dock inte många konflikter som löses upp på detta sätt, utan de flesta konflikter behöver redas ut för att barnen ska bli sams igen. Många gånger går inte konflikterna att lösa i stunden, ofta måste det ske en kompromiss eller att man får lov att acceptera situationen som den är. Ett sådant exempel följer:

Det var tre stycken tjejer som lånade fritids telefon för att höra om de kunde leka efter fritids. De ringde till den tjejens mamma som de ville leka hos, men mamman svarade att det räckte att leka med en kompis. Då valde tjejen en av kompisarna. Den andra tjejen fick stanna kvar på fritids medan de andra två cyklade hem för att leka. Tjejen som blev lämnad kvar blev jätte ledsen och låste genast in sig på toaletten. En pedagog försökte prata med henne genom dörren, men hon kom varken ut eller svarade. Efter en lång stund hittade pedagogen tjejen sittandes på en bänk. Då fick pedagogen prata och de kunde kramas lite med varandra. Dock fortsatte tjejen att vara nedstämd och höll sig för sig själv under resten av observationen.

Till detta exempel kan vi inte se någon bra lösning. Det var tjejens mamma som satte stopp för att leka tre, och dottern hamnade i en jobbig situation på grund av mammans beslut. Hur tjejen än hade valt, hade någon blivit bortvald och förmodligen ledsen. I en sådan situation som ovan är pedagogen maktlös, här handlar det istället om att stötta och finnas där för barnet. I observationen nedan ser vi ett annat exempel på en lösning där barnen själva tar initiativet och hämtar pedagogen:

Det var ett gäng barn som bråkade om filtarna som de ville ha att bygga kojor med. Barnen lyckades inte reda ut detta på egen hand, så två av barnen gick och hämtade en pedagog. Pedagoggen delade upp filtarna rättvist mellan barnen och de kunde sedan fortsätta med sina lekar.

Detta uppfattade vi som en liten konflikt, med en enkel och snabb lösning. Ibland behöver inte konflikter bli stora utan kan lösas snabbt tillsammans med en pedagog. Liknande konflikter har vi uppmärksammat att barnen löser själva.

Under våra observationer uppmärksammade vi två stycken lite mer allvarliga konflikter på fritidshemmet. Den första konflikten nedan handlade om kränkning och den andra om knuffar och hot. En allvarlig konflikt kan leda till olika konsekvenser. I dessa fall ledde den första konflikten till samtal med föräldrar, medan den andra konflikten ignorerades av pedagogen. Nedan följer dessa händelser:

Det är dags för samling och alla barnen inklusive pedagoger ansluter och sätter sig i ringen. Det är dags för redovisning, barnen har en tid nu jobbat två och två och nu skulle de få redovisa för de andra barnen. En av tjejerna håller en surfplatta under tiden de andra redovisar. När samlingen är klar går en av tjejerna fram till pedagogen och berättar att en av de andra tjejerna filmat alla de andra barnen under hela samlingen. Pedagogen blir väldigt upprörd och går genast fram till tjejen med surfplattan, tar av henne den och raderar direkt det hon ser. När det är dags för den tjejen som filmat att gå hem, blir det först samtal med pedagogen, tjejen och hennes vårdnadshavare. (Det råder totalt förbud att filma/knäppa kort på varandra på det här fritidshemmet)

Konflikten var allvarlig på grund av att det råder förbud på skolan att filma, fotografera och spela in varandra. Pedagogen såg allvarligt på situationen och tog genast tag i händelsen. Pedagogen agerade snabbt och flickan som filmade fick ta konsekvenserna i form av samtal tillsammans med pedagogen och sina föräldrar. Alla konflikter får dock inte konsekvenser då de inte alla gånger uppmärksammas av pedagogerna. Se händelsen nedan:

Det stod en kille och höll en tjej i armen, då de lekte någon lek. Då kom det en annan kille och knuffade på killen som höll tjejen i armen. De handlade tydligen om olika lag, och dessa killar verkade båda vilja vara i samma lag som denna tjej. Den ena killen (som knuffades) började knuffa den andre killen framför sig gång på gång. Sedan tog killen upp en spade och cirkulerade runt killen samtidigt som han hotade med både spaden och blicken. När en pedagog väl uppmärksammade konflikten och närmade sig platsen lade killen upp spaden på axeln och verkade oberörd. Pedagogen frågade bara vad som hände, och killen med spaden svarade att de bara lekte.

Den andra och sista konflikten kändes allvarlig på grund av att den innehöll både fysiskt och psykiskt hot. Den utsatta killen blev upprepade gånger knuffad bakåt. Sedan tog den andra killen upp en spade och cirkulerade runt den utsatta killen och stirrade ut honom samtidigt som han hotade honom med spaden. När pedagogen tillslut upptäckte konflikten och kom till platsen upphörde hoten, dock hade pedagogen missat vad som hade hänt och frågade bara vad killarna gjorde. Pedagogen nöjde sig med svaret från den skyldiga killen; vi leker bara.

Sammanfattande slutsats

Utifrån våra observationer har vi uppmärksammat att konflikter kan ske överallt, när som helst och handla om precis vad som helst. Vi upplevde att de mest utsatta platserna för konflikter var de platser som låg lite i skymundan. Ett mönster vi uppmärksammade var att på det mest "bemannade" platserna var det färre konflikter än på de ställen där pedagogerna lyste med sin frånvaro. Naturligtvis sker det konflikter på alla platser oavsett pedagogers närvaro eller inte, men självklart påverkar pedagogers närvaro. Att det ute i verksamheterna sker konflikter dagligen, det vet vi, men vi anade inte att det var så pass mycket som det i dagsläget är. Under våra observationer upplevde vi att antalet barn på fritids spelar stor roll för hur mycket konflikter det blir, ju färre barn desto mindre konflikter och tvärt om. Det finns två olika sorters konflikter som vi uppmärksammade på fritidshemmen. Först var det den osynliga konflikten som oftast består av kränkande ord, viskningar, uteslutning och många gånger fula ord. Sen finns det synliga konflikter, som är bland annat sparka, slå och knuffas. Under våra observationer uppmärksammade vi en rad olika lösningar på konflikter: att pedagogen går in och löser problemet, att barnen själva löser konflikten som uppstått, att konflikten bara blir löst, men det förekommer även att vissa konflikter förblir olösta. Vi upplever att det troligtvis finns lika många konflikter som det finns lösningar.

Diskussion

I vår diskussion har vi valt att ställa resultatet mot det som framkommer i litteraturen. Vi har valt att dela in vår diskussion i tre olika rubriker; Konflikter i vardagen, Hur hanteras konflikterna? och Tankar och reflektioner.

Metoddiskussion

Valet att observera inför denna studie föll sig naturligt eftersom vi ville undersöka konflikter på fritidshemmet. Vi ansåg att denna metod var den rätta för vår studie eftersom vi då fick goda möjligheter att uppmärksamma många detaljer. Vi kunde genom observationer både se och höra det som skedde, vilket gav oss en tydligare bild av konflikten. Genom att observera gavs vi möjlighet att se barnens kroppsspråk, miner och gester och på så vis fick vi en bättre förståelse av konflikten. Det hade varit intressant att se vad vi hade fått fram om vi även hade intervjuat barnen om vad de anser om konflikterna på fritidshemmet?

Våra observationer genomfördes på grund av årstiden mestadels utomhus och detta kan vi se som både för och nackdel. Fördelen med utomhusobservation är att det blir en större spridning på barnen och aktiviteterna. Att vi enbart fick vara utomhus gav oss mer tid till att se vad som skedde i dessa miljöer, vilket vi kände var till vår fördel inför denna studie. En annan fördel med att observera utomhus är att det är lättare för oss att hålla en låg profil och stå vid sidan om utan att dra till sig uppmärksamhet. Nackdelen med att enbart observera utomhus är att vi missar konflikterna som skulle kunna ske inomhus. Hur hade resultatet sett ut om vi istället enbart hade varit inomhus under våra observationer?

Vi grundade bland annat vårt urval av skolor på att de skulle vara både bekanta och obekanta för oss, på grund av att vi inte visste vilken påverkan vi skulle ha på barnen under våra observationer. I efterhand kan vi se att det inte hade någon större betydelse. Barnen vi kände igen sedan tidigare kom oftare fram och pratade och undrade vad vi gjorde, medan barnen vi inte kände kunde komma fram och fråga vilka vi var.

Reliabilitet

Thurén (2007) förklarar reliabilitet som en tillförlitlighet som innebär att mätningar är korrekt gjorda. När man talar om trovärdigheten, reliabilitet, i en etnografisk studie handlar det om att man har samlat sina data på ett noggrant sätt och i tillräcklig mängd för att man ska kunna dra några slutsatser av det (Roos, 2014). Vår studie utfördes på fyra olika fritidshem på två olika orter. Hade det funnits mer tid hade fler skolor kontaktats och fler observationer hade gjorts, men på grund av tidsaspekten var detta inte möjligt. Vi förde under

våra observationer noggranna anteckningar, som vi sedan efter observationen fyllde på med relevant information. Vi utförde en så kallad ostrukturerad observation, vilket Franzén (2014) menar handlar om att notera allt relevant och intressant som har koppling till den valda studien.

Enligt Eliasson (2013) så handlar i grund och botten reliabilitet om ifall undersökningen är pålitlig eller inte, författaren menar då att man får ställa sig frågan, går undersökningen att upprepa och då få fram samma resultat? Undersökningen i vårt fall kan upprepas av andra forskare, dock kommer resultatet variera då det kommer vara dels en annan miljö, andra barn och andra pedagoger som ingår i studien.

Validitet

För att nå så långt det går i att besvara syftet med sin studie behöver man tänka på att det man gör svarar på syftet och inte på något annat (Roos, 2014). Författaren menar även att man ska ställa sig frågan om mina frågor är giltiga för att kunna svara på mitt syfte. Under arbetets gång har vi justerat både i vårt syfte och våra frågeställningar för att det ska stämma överens med både den insamlade empirin och vad som har framkommit i resultatet. Validitet förklarar Thuren(2007) att det innebär att man har undersökt det man skulle undersöka, och ingenting annat.

Konflikter i vardagen

Som Jensen (2013) beskriver det är konflikter en naturlig del av barnens vardag. Enligt vår uppfattning sker konflikter dagligen, både stora som små och vissa mer allvarliga än andra. I barnens lek är konflikter självklara inslag enligt Jensen (2013), och så uppfattar även vi det efter våra genomförda observationer ute på fritidshemmen. Vi upplevde att barnens konflikter ofta handlade om att barnen vill ha samma saker samtidigt och detta stämmer överens med vad Jensen (2013) skriver om. Han menar även att konflikterna ofta handlar om roller och handlingar i leken. Även Kolfjord (2009) hävdar att konflikter ofta utgör en kamp om materiella saker. Kolfjord (2009) menar att konflikter är ett mångfasetterat begrepp, vilket författaren menar kan vara allt från en konflikt mellan två individer till krig mellan länder.

Vi har under våra observationer lagt märke till att många av konflikterna sker på de områdena som ligger lite i skymundan och där pedagogerna inte är närvarande. Vi uppmärksammade att där pedagogerna var närvarande minskade allvaret i konflikterna men även antalet konflikter blev färre. Vi tror att många av konflikterna som sker på fritidshemmet egentligen inte behöver ske. Det handlar många gånger om att barnen inte har något att göra eller att de är uttråkade.. Vi uppmärksammade att det ofta sker vid samlingar, kösystem och andra sammanhang när barnen behöver vara stilla eller följa instruktioner eller när de helt enkelt inte får göra som de vill. Detta i sin tur leder ofta till trisstes, rastlöshet och irritation som kan leda till en konflikt. Det kan många gånger vara bra att blanda barn i olika åldrar, men från våra

observationer har vi uppmärksammat att det lika ofta kan leda till onödiga konflikter, som till exempel när de äldre barnen vill bestämma över de yngre, och vi uppmärksammade att de äldre barnen ofta intar den ledande rollen, oavsett lek eller aktivitet. Detta kan vara en av orsakerna till att många av de yngre barnen föredrar att hålla sig på platser nära pedagogerna, medan de äldre barnen drar sig till mer avlägsna platser. Vi fick känslan av att de yngre barnen kan känna osäkerhet och rädsla då de äldre barnen ofta tar mer plats.

Under våra observationer på fritidshemmen insåg vi att det råder fler konflikter än vad vi först trodde. Vi kunde se ett mönster för när konflikterna ökade respektive minskade. Mycket hade med antalet barn att göra. Under tidig eftermiddag när barngruppen var som störst förekom det som mest konflikter. Dessa konflikter minskades desto färre barn de blev på fritidshemmet. De mest utsatta områden för konflikter tycks vara skogen, fotbollsplanen och på avskilda platser på skolgården utifrån våra resultat. Ett annat mönster vi kunde urskilja var att konflikterna var störst där det inte fanns pedagoger närvarande, och att de minskade där det fanns pedagoger på plats. Det sker konflikter även när pedagoger är närvarande, men vi upplevde att de blev färre och av en mildare grad.

Hur hanteras konflikter

Under våra observationer kunde vi se att konflikter löstes på många olika vis på fritidshemmet. Vi såg konflikter som löstes av barnen själva, konflikter som löstes med hjälp av pedagoger, konflikter som inte gick att lösa och konflikter som bara löstes upp. Enligt Jensen (2013) löser barnen ofta sina konflikter på egen hand, dock upplevde vi att pedagogerna ofta kom och lade sig i konflikten som barnen förmodligen hade löst på egen hand. Dock tyckte vi oss se att pedagoger bidrog till att konflikterna löstes snabbare. Enligt Jensen (2013) så kan lärarens roll vid konflikter se olika ut. Jensen (2013) menar att läraren ibland hjälper dem och ibland stjälper dem, och att en av orsakerna till detta kan vara frågorna som läraren väljer att ställa till barnen. Jensen (2013) anser att vuxna bör ställa neutrala och öppna frågor till barnen för att de inte ska känna sig hotade.

Vi upplevde att de flesta konflikter behöver redas ut, oavsett hur. Många gånger går inte konflikterna att lösa just i stunden, ofta måste det ske en kompromiss eller att man får lov att acceptera situationen som den är. Hilmarsson (2012) anser att det är bra att lösa konflikter genom att lyssna och samtala sig igenom problemet då det oftast leder till att båda parterna blir nöjda.

Att det förekommer mycket konflikter ute i verksamheterna är vi väl medvetna om, men att det såg ut så här insåg vi först när vi hade sammanställt våra resultat. Enligt Jensen (2013) så får konflikter oss oftast att tänka på aggressivitet och fientlighet, men enligt Juul & Jensen (2009) är konflikter

nödvändiga i våra relationer, och där lär vi oss viktiga saker om andra och oss själva.

Avslutande reflektion

För att kunna få fram vilka konflikter som finns på fritidshemmet ansåg vi att platsen, konflikten och lösningen var viktiga delar för undersökningen. Vi ansåg att platsen var viktig i undersökningen för att få en helhetsbild av konflikten. Vi anser att platsen kan vara orsaken eller en bidragande faktor till att konflikten uppstår. Det är inte säkert att konflikten hade uppstått om händelsen hade utspelat sig på en annan plats. Själva konflikten kan se olika ut beroende på situationen, platsen och deltagarna. En konflikt kan vara mer eller mindre allvarlig och kan ta många olika uttryck. Lösningen på en konflikt beror helt på vad det är för konflikt som ska lösas. Det finns minst lika många lösningar som det finns konflikter och det finns både långsiktiga och kortsiktiga lösningar på en konflikt. Under observationerna har vi uppmärksammat att lösningen kan ske både av pedagoger, av barnen själva, att den bara löses eller att den förblir olöst.

Vidare forskning

Utifrån vårt resultat så har nya funderingar kommit fram. Det hade varit intressant att kolla vad det finns för skillnader mellan yngre och äldre barns konflikter på fritidshemmen. En annan tanke är om det är samma barn som står för konflikterna, eller om det oftast är olika barn som ingår i konflikterna? Hur hade forskningen sett ut om studien genomfördes i andra länder? Det finns mycket intressant inom området konflikter som man hade kunnat forska vidare på, då det inte finns så mycket forskning inom konflikter på fritidshemmen idag.

Referenser

Ahrne, G & Svensson, P. (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: G, Ahrne & P, Svensson. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 8-15). Liber: Stockholm.

Dahl, M. (2014). *Fritidspedagogers handlingsrepertoar - Pedagogiskt arbete med barns olika relationer*. <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:755038> 2016-04-11

Dahlin- Ivanoff, S. (2015). Fokusgruppsdiskussioner. I: G, Ahrne & P, Svensson. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 81-92). Liber: Stockholm.

Eliasson, A. (2013). *Kvantitativ metod från början*. (3., uppdaterade uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Franzén, K (2014) De yngsta barnen- exemplet matematik. I: A, Löfdahl, M, Hjalmarsson & K, Franzén (red.) (2014). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. (1. uppl.) (s. 58-68). Stockholm: Liber.

Hilmarsson, H.T. (2012). *Samtalet med känslomässig intelligens*. (4., uppdaterade uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Hjalmarsson, M & Löfdahl, A. (2013). Fritidshem som en arena för barndomens kulturella styrning. I: A, Fjällhed & M, Jensen. (red.) (2013). *Barns livsvillkor: i mötet med skola och fritidshem*. (1. uppl.) (s. 77-88). Lund: Studentlitteratur.

Ihrskog, M (2006). Kompisar och kamrater; Barns och ungas villkor för relationsskapande i vardagen. Växjö University press.
<http://www.avhandlingar.se/avhandling/34c419bf56/> 16- 04- 25 kl. 23.03.

Ihrskog, M. (2011). Fritidshemmet som utgångspunkt för identitetsutprovning. I: A, Klerfelt & B, Haglund. (red.) (2011). *Fritidspedagogik: fritidshemmets teorier och praktiker*. (s.80- 94). Stockholm: Liber.

Jensen, M. (2013b). Barn, konflikter och konflikthantering. I: A, Fjällhed & M, Jensen. (red.) (2013). *Barns livsvillkor: i mötet med skola och fritidshem*. (1. uppl.) (s. 173-193). Lund: Studentlitteratur.

Jensen, M. (2013a). Livsstil och identitet. I: A, Fjällhed & M, Jensen. (red.) (2013). *Barns livsvillkor: i mötet med skola och fritidshem*. (1. uppl.) (s. 43-59). Lund: Studentlitteratur.

Johansson, T. (2013). Barn och ungas uppväxtvillkor. I: A, Fjällhed & M, Jensen. (red.) (2013). *Barns livsvillkor: i mötet med skola och fritidshem*. (1. uppl.) (s. 29-41). Lund: Studentlitteratur.

Juul, J. & Jensen, H. (2009). *Relationskompetens i pedagogernas värld*. (2. uppl.) Stockholm: Liber.

Kolfjord, I. (2009). *Alternativ konflikthantering – Hur kamratmedling kan påverka elevernas relationsskapande*. 2016-02-02
<http://swepub.kb.se/bib/swepub:oai:dspace.mah.se:2043/9083>

Kolfjord, I. (2011). *En skolas implementering av kamratmedling*. 2016-02-02
[http://dspace.mah.se/dspace/bitstream/handle/2043/12507/Kolfjord Skolas Educare_11.2.pdf;jsessionid=BB55E0663EC184D2ACE17BC4FD6C8727?sequence=2](http://dspace.mah.se/dspace/bitstream/handle/2043/12507/Kolfjord_Skolas_Educare_11.2.pdf;jsessionid=BB55E0663EC184D2ACE17BC4FD6C8727?sequence=2)

Lalander, P. (2014). Observationer och etnografi. I: G, Ahrne & P, Svensson. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 83-103). Liber: Stockholm.

Lilja, A. (2013). *Förtroendefulla relationer mellan lärare och elev*. 2016-02-03
<https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/32806/1/gupea2077328061.pdf>

Lundström, A. (2008). *Lärare och konflikthantering: En undersökande studie ur ett könsperspektiv*. 2016-02-03
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-10004> Permanent länk
<http://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:149675> Direktlänk

Pihlgren, A.S. (red.) (2011). *Fritidshemmet: fritidslärares uppdrag på fritidshemmet och i skolan*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Roos, C. (2014). Att berätta om små barn - att göra en minietnografisk studie. I: Löfdahl, A., Hjalmarsson, M. & Franzén, K. (red.) (2014). *Förskollärares metod och vetenskapsteori*. (1. uppl.) (s. 46-57). Stockholm: Liber.

Skolverket. (2014). *Allmänna råd och kommentarer Fritidshem*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Fritzes.

Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. (2., [omarb.] uppl.) Stockholm: Liber.

UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barns rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige. Tillgänglig på internet:
<https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen> 2016-06-05

Wrethander Bliding, M. (2007). *Inneslutning och uteslutning: barns relationsarbete i skolan*. Lund: Studentlitteratur.

BILAGA 1: Missiv till rektor

Hej.

Vi heter Helena Weinberg och Ann-charlotte Andersson och är två lärarstudenter som läser sista terminen på Mittuniversitetet i Härnösand, vi läser grundlärare med inriktning mot fritidshem. Vi skriver en c-uppsats om konflikter i fritidshemmet. Studiens syfte är att undersöka vilka konflikter som finns på fritidshemmet och hur konflikterna hanteras. Vi vill ta reda på var konflikterna utspelar sig, vad konflikterna handlar om och hur de hanteras. Under de kommande veckorna kommer vi att vara ute på olika fritidshem för att observera detta. I vår studie utgår vi från de forskningsetiska principerna vilket innebär att vi kommer att ändra alla uppgifter i uppsatsen så att de som läser uppsatsen inte kommer kunna identifiera varken fritidshemmet, skolan, barnen eller orten. Deltagarna i studien kommer att ha fiktiva namn och alla uppgifter kommer vara avidentifierade. Vi kommer att föra anteckningar under observationen som berör konflikten mellan barnen, varför den uppstod och hur barnen klarade av att lösa situationen. Allt vårt insamlade material kommer efter avslutat arbete att kasseras. Vi kommer även att skicka ut ett informationsblad till de deltagande pedagogerna samt ett till föräldrarna där de kan godkänna att deras barn deltar i studien.

Vi hoppas och ser fram emot ert deltagande och samarbete med oss. Ni är välkomna att ringa eller maila oss om ni har några frågor eller funderingar. Vi behöver ha ett svar från er snarast möjligt, vi kontaktar er via telefon i början av nästa vecka och hoppas på att få ert samtycke till observationen.

Med vänliga hälsningar Helena och Ann-charlotte

Ann-charlotte 073-xxxxxxx xxx@gmail.com

Helena 073-xxxxxxx xxx@gmail.com

BILAGA 2: Missiv till pedagogen

Hej.

Vi heter Helena Weinberg och Ann-charlotte Andersson och är två lärarstudenter som läser sista terminen på Mittuniversitetet i Härnösand, vi läser grundlärare med inriktning mot fritidshem. Vi skriver en c-uppsats om konflikter i fritidshemmet. Studiens syfte är att undersöka vilka konflikter som finns på fritidshemmet och hur konflikterna hanteras. Vi vill ta reda på var konflikterna utspelar sig, vad konflikterna handlar om och hur de hanteras. Under de kommande veckorna kommer vi att vara ute på olika fritidshem för att observera detta. I vår studie utgår vi från de forskningsetiska principerna vilket innebär att vi kommer att ändra alla uppgifter i uppsatsen så att de som läser uppsatsen inte kommer kunna identifiera varken fritidshemmet, skolan, barnen eller orten. Deltagarna i studien kommer att ha fiktiva namn och alla uppgifter kommer vara avidentifierade. Vi kommer att föra anteckningar under observationen som berör konflikten mellan barnen, varför den uppstod och hur barnen klarade av att lösa situationen. Allt vårt insamlade material kommer efter avslutat arbete att kasseras. Vi kommer även att skicka ut ett informationsblad till föräldrarna där de måste godkänna att deras barn deltar i studien, och vi har även skickat detta missiv till rektorn.

Vi hoppas och ser fram emot ditt deltagande och samarbete med oss. Ni är välkomna att ringa eller maila oss om ni har några frågor eller funderingar.

Med vänliga hälsningar Helena och Ann-charlotte

Ann-charlotte 073-xxxxxxx xxx@gmail.com

Helena 073-xxxxxxx xxx@gmail.com

BILAGA 3: Missiv till vårdnadshavare

Hej.

Vi heter Helena Weinberg och Ann-charlotte Andersson och är två lärarstudenter som läser sista terminen på Mittuniversitetet i Härnösand, vi läser grundlärare med inriktning mot fritidshem. Vi skriver en c-uppsats om konflikter i fritidshemmet. Studiens syfte är att undersöka vilka konflikter som finns på fritidshemmet och hur konflikterna hanteras. Vi vill ta reda på var konflikterna utspelar sig, vad konflikterna handlar om och hur de hanteras. Vi vill belysa att det inte är barnen som individer utan de mönster vi kan uttolka i hur de hanterar konflikter som vi vill studera. Under de kommande veckorna kommer vi att vara ute på olika fritidshem för att observera detta. I vår studie utgår vi från de forskningsetiska principerna vilket innebär att vi kommer att ändra alla uppgifter i uppsatsen så att de som läser uppsatsen inte kommer kunna identifiera varken fritidshemmet, skolan, barnen eller orten. Deltagarna i studien kommer att ha fiktiva namn och alla uppgifter kommer vara avidentifierade. Vi kommer att föra anteckningar under observationen som berör konflikten mellan barnen, varför den uppstod och hur barnen klarade av att lösa situationen. Allt vårt insamlade material kommer efter avslutat arbete att kasseras. För att kunna genomföra dessa observationer behöver vi er vårdnadshavare medgivande. Det är viktigt att du/ni fyller i blanketten som medföljer denna information och lämnar in det till personalen på fritids. Om ditt barn inte ska/får medverka i observationerna är det ändå viktigt att du/ni fyller i blanketten. Var vänlig och ta ställning till detta och fyll i blanketten snarast, lämna blanketten till fritidspersonalen senast onsdag vecka 17.

Vi hoppas och ser fram emot ert deltagande och samarbete med oss. Ni är välkomna att ringa eller maila oss om ni har några frågor eller funderingar.

Med vänliga hälsningar Helena och Ann-charlotte

Ann-charlotte 073-xxxxxxx xxx@gmail.com

Helena 073-xxxxxxx xxx@gmail.com

Jag samtycker till att mitt barn medverkar. JA NEJ

Barnets namn: _____

Vårdnadshavares
underskrift: _____

BILAGA 4: Information till vårdnadshavare

Hej.

Vi heter Helena Weinberg och Ann-charlotte Andersson och är två lärarstudenter som läser sista terminen på Mittuniversitetet i Härnösand, vi läser grundlärare med inriktning mot fritidshem. Vi skriver en c-uppsats om konflikter på fritidshemmet. Studiens syfte är att undersöka vilka konflikter som finns på fritidshemmet och hur konflikterna hanteras. Vi vill ta reda på var konflikterna utspelar sig, vad konflikterna handlar om och hur de hanteras. Vi vill belysa att det inte är barnen som individer utan de mönster vi kan tolka i hur de hanterar konflikter som vi vill studera. Vi har med rektorns godkännande varit och observerat på ert fritidshem.

I vår studie utgick vi från de forskningsetiska principerna vilket innebar att vi har ändrat alla uppgifter i uppsatsen så att de som läser uppsatsen inte kan identifiera varken fritidshemmet, skolan, barnen eller orten. Alla uppgifter i studien är aidentifierade. Vi förde endast anteckningar under observationerna som berörde konflikten mellan barnen, varför den uppstod och hur konflikten löste sig. Allt vårt insamlade material (anteckningar) kommer efter avslutat arbete att kasseras.

Om ditt/ert barn ej får finnas med i forskningen vill vi att ni kontaktar oss via mail eller telefon snarast möjligt, så tar vi bort ditt barns eventuella medverkan i studien.

Med vänliga hälsningar Helena och Ann-charlotte

Ann-charlotte 073-xxxxxxx xxx@gmail.com

Helena 073-xxxxxxx xxx@gmail.com